

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefericite nu se
primesc. — Manuscrisurile nu se
rotirimează.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas, Hermann
Schickel, Rudolf Moss, A. Oppelitz
Nachfolger; Anton Oppelitz, J.
Danneberg, în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernot; în
București: Agence Havas, Suc-
cursale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoly & Liebmann.
Prețurile inserțiilor: o seriă
garmond pe o colônă 6 cr. și
30 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarif și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
seră 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVIII.

„Gazeta” iese în fă-care di.
Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șese — un
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Dumneacă 2 fl. pe an.
Pentru România și strălămate:
Pe un an 40 franci, pe șese
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumneacă 8 franci.
Se primumără la tôte oficiile
postale din întru și din atără
și la dd. colecteri.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiunea, piața mare,
Târgul inului Nr. 30 etagială
I. pe un an 10 fl., pe șese
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un esempliar 5 cr. v. a.
său 15 bani. Atătū aboname-
tele câtū și inserțiunile sunț
a se plăti înainte.

Nr. 6.

Brașov, Luni-Marti, 10 (22) Ianuarie

1895.

Programul noului ministeru.

Brașov, 9 Ianuarie v. 1895

Alaltăeri s'a prezentat noul cabinet dietei unguresci. Când ministru-președinte Banffy, urmatu de noii miniștri au intrat în cameră, fură intimpinați cu hohote din partea opozițiunii maghiare, care astfel a datu se înțelgă, că acestu ministeriu n'are înaintea ei nici o vadă și că aparițiunea lui pe scena parlamentară face o impresiune mai multu caraghiosă.

Cu totu sgomotul și cu tôte risetele celor din opozițiă, br. Banffy și a păstrat însu liniștea și după ce s'a datu cetire mai întâi decretelor prea înalte, prin care se numescu noii miniștri, elu a cetit de pe hârțiă o declarațiune, ce conține în lineamente generale programul noului cabinetu.

Va fi fostu mare risul, cu care au primitu deputații maghiari opoziționali pe br. Banffy și pe colegii săi din noul cabinetu, der nici că se va putu asemena cu hohotele înfricoșate, ce voru răsuna din mijlocul poporațiunii statului și cu deosebire a poporeloru nemaghiare, când le va ajunge la cunoscintiă cuprinsul declarațiunii-programu, cu care și-a introdus debutul seu de „bărbat de stat” fostul fișpanu „de modelu” dela Bistriță-Năsăud.

Mai întâi de tôte se presentă ministeriul Banffy ca o continuare a ministeriului Wekerle, avându totu direcțiunea și principiile acestuia și urmându întru tôte politica lui. In calitatea aceta noulu ministeriu vrea să fiă executorul legilor create de Wekerle-Szilagyi, cari au adus, precum scimū atăta turburare în țeră. Cu tôte aceste ministru-președinte Banffy declară, că elu „voiesce să afle un mijlocu spre a liniști spiritele”.

Mai promite noulu ministeriu, că stricta esecutare a legilor sancționate politice-bisericesci o va pune la cale astfel ca „pe câtu se pôte” să nu vatame interesele și sentimentele diferitelor confesiuni. Der cum se va putu aceta, când sciutu este, că confesiunile își vedu amenințate interesele lor tocmai prin esecutarea acelor legi?

Celu mai mare hohotu trebuie să lu producă însu acelu pasagiu, care tracteză despre așa dișa „considerare a pretensiunilor îndreptățite a concetățenilor de limbă nemaghiară”.

Eatā ce diçe in privința aceta declarațiia d-lui Banffy:

„Nisuinta noastră va fi desvolta-rea statului ungaru in direcțiunea națională maghiară, asigurarea și susținerea ideei de statu maghiaru, energica combatere și suprimare a tuturor tendințelor și agitațiunilor ilegale ce se îndreptă contra acestora. Nu vomu concede ca cultivarea deosebită a caracterului maghiaru, a statului maghiaru unitaru să fiă mărginită și strimtorată. Vomu considera însu acele pretensiuni îndreptățite, ce le potu face concetățenii noștri de limbă nemaghiară pe basa art. de lege XLIV din 1868 fără alterarea caracterului unitaru naționalu”.

Așa — deră ministru - președinte Banffy nu vrea să scie de popore nemaghiare, elu cunósce numai „concetățenii de limba nemaghiară”, ér acestora le promite, că va respecta dispozițiile legii de naționalitate dela 1868, însu numai până la acelu punctu, până la care aceste dispoziții nu involvă o respectare a propriei lor naționalități. Ori ce „pretensiune îndreptățită”, pe basa amintitei legi, diçe, va fi considerată, numai pretensiunea scutirii propriei naționalități a nemaghiariloru nu, pentru că aceta scutire ar veni in conflictu cu „direc-

țiunea națională maghiară” și cu „caracterul unitaru maghiaru”.

E clar și invederatū, după declarațiia de mai susu, că br. Banffy, cu tôte legea de naționalitate dela 1868, nu recunósce „concetățeniloru nemaghiari” îndreptățirea de a cere scutul statului pentru naționalitatea lor. „Caracterul unitaru naționalu” face cu neputință ca statul să ia in scutu altă naționalitate, afară de cea maghiară. Atunci care sunț „pretensiunile îndreptățite” ale Nemaghiariloru, ce voiesce să le considere?

D-lu Banffy vorbesce de nisuinte maghiare, de idei maghiare și de aspirațiuni maghiare și adauge, că „tendențele și agitațiunile ilegale” îndreptate contra acestora va combatu și suprima. Este deră, după elu o „ilegalitate” a nu avu aceleași idei, nisuinte și aspirațiuni cu Maghiarii. Aceta ilustrăză totu programul seu. Volnicia celor dela putere este pusă chiar mai presu de lege și se pretinde, că a combatu volniciile unui Banffy și ale organelor lui însemnă a „agita in modu ilegalu”.

Să nu ridemū cu hohotu stându față c'unu asemenea programu de guvernamentu absurdu și ridiculu?

Cestiunea română in dietă.

Vorbinea lui Șierbanu. Răspunsul lui Banffy.

In ședința dela 19 l. c. a dietei unguresci, când noulu ministru președinte și-a cetit programul seu politicu, a luat cuventul mai la urmă și Dr. Nicolae Șierbanu, vorbindu despre cestiunea naționalităților, și in deosebi despre cestiunea română.

Dr. N. Șierbanu diçe, că se bucură, că ministru președinte Banffy a atinsu și cestiunea naționalităților; însu regretă, că n'a statu înainte cu nici un program. Convingerea vorbitorului este, că cestiunea naționalităților e conditio sine qua non a fiă-cărui guvern. Dela deslegarea ace-

tei cestiuni atărna mărirea și fericirea patriei. Elu dă expresiune dorinței sale, ca să inceteze diferențele de vederi, cari există între naționalități și guvern. Nu vré, ca de rândul acesta să însire aspirațiunile Românilor, observă însu, că naționalitățile sunț despoinate in Ungaria de drepturile constituționale, ér drepturile lor de naționalitate nu și le potu eseroita. Spune apoi, că monarculu a pus mare pondu, când s'a făcutu uniunea, pe mulcomirea și îndreptățirea naționalităților. Cu tôte aceta nu se respectăză adu in Ungaria nici măcaru legea de naționalitate dela 1868. Vorbitorul crede, că una din cauzele principale a crizei și a căderii lui Wekerle, a fostu politica de naționalitate a acestuia, și totu aceta a fostu cauza, că Banffy n'a primitu portofoliul de interne. E convinsu, că Românii își voru păstra caracterul lor de rassă față de omnipotența și forța brutală a noului guvern. Dēcă Românii s'au dusu cu Memorandulu la Viena, au făoutu ca să arete monarculu, că guvernul nu respectă legile. Intrébă, că ce logică este in aceea, că pe când acei, cari pretindū esecutarea legilor sunț inchiși, pe atunci sunțu preamăriți aceia, cari calcă in picioare legile? Se plânge in contra administrațiiei, in contra fișpaniloru, la cari plângerea Romanului n'are ascultare. In sfirșitū provocă pe guvern să-o sfirșescă cu bașibuzuciile prin comitate, și atunci Românii voru intra in parlamentu. Rógă pe guvern, se așternă unu programu gata cu privire la cestiunea naționalităților.

Ministru Banffy răspunde pe scurtu, că e fără indoială de lipsă, ca să vină odată in curatū cu aceea, că până unde pôte permite aspirațiunile naționalităților in Ungaria? Guvernul trecutū a esperiatū aspirațiunile neindreptățite ale Romanilor cu ocazia procesului Memorandului. Acete aspirațiuni le va sufoca și actualul guvern. Elu însu ține de o datoriă a guvernului, de-a satisface pretensiunile îndreptățite și legitime ale lor, der numai până unde permite statul naționalu maghiaru unitaru.

BOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Din anii 1848—49.

Memorii, de Vasile Moldovanu.

I. Pregătiri pentru adunarea dela Dumneaca Tomei din Blășiu.

Minunatū anu a fostu anul 1848!

Fiă-care săptămână, fiă-care di aducea faime despre întâmplări și evenimente, unele mai surprindătoare decătū altele.

In acestu anu eu eram teologu de cursul III-lea in Blășiu. Toți tinerii dela aceta facultate (numele lor ilu voiu inșira mai târziu) erau inspirați de nisce simțeminte, cari pentru a-le descrie, condeiulu meu este prea slabu; erau cuprinși de unu entusiasmu, de-o inspirațiune, care le impunea și-i îndemna aș sacrifica bunul celu mai scumpu in lume, viața, pentru mântuirea națiunii, pentru sfărîmarea lanțurilor sclăviei seculare.

De unde să începemū, pe ce cale să pornimū și ce trebuie să facemū, ca să ne vedemū națiunea eliberată?

Nu scia nime dintre noi a răspunde

hotărîtu acestorū mari întrebări, nu numai in Blășiu, der in tôte românia.

Singuru Eliseu Todoranu susținea la tôte ocașiunea, scurtu și apăsatu: „Măi! Asupritorii noștri sunț Ungurii, calea pe care trebuie să pornimū, ni a arătat'o Nicolae Ursu”.

Bărbatulū, care convenea cu noi dînicu, era profesorul Aron Pumnulū. Elu ne împărtășea ideile și sfaturile bătrânilorū, ér ale noastre acestora. Era infocatū și elu ca și noi in gradulū superlativū, der pozițiunea sa îi impunea a duce între noi rolū moderatorū.

In tôte săptămâna Martia, Joia și Sâmbăta eșiamū la plimbare după amedi. Tinerimea dela gimnasiu ne însoția, profesorul Pumnulū nu lipsia nici odată. De câte ori elu își deschidea gura, totdeuna se silea să alimenteze foculū sacru alu naționalismului, nu întrălăsa însu a ne abate dela ideia lui Todoranu diçendū, că românia are, trebuie să aibă bărbai mai învęțați, mai esperți și versați in ale politice, decătū cum se află in Blășiu, și trebuie să fimū cu paciința, că nu scimū ora, când ne va împărtăși „Gazeta”, ori „Organulū

Luminarei” opiniunea lorū, și atunci vomu scii și noi, ce avemū de-a face.

Omulū născutū in miseriă și crescutū așa diçendū in condițiunea de sclavu, își sufere sôrtea cu răbdare, și in împrejurări normale anevoiă se pôte avęta la unu idealu mai sublimū. Dēcă îi suride însu o rađă de speranță, care arată posibilitatea soapărei sale din sôrtea amară, elu devine impacientū, și neputendū domni peste valulū simțemintelorū, recade adeseori in starea in care a fostu.

Așa eramū noi. Mai înainte priveamū cu unu felu de indiferentismū la suferințele părințilorū, frațilorū, c'unu cuvęntu ale națiunii române, care gemea sub jugulū sclăviei, și rarū îndrăsnemū a spera la unu felu de ușurință. De îndată însu ce ni-s'a arătatū posibilitatea eliberării, pierdurām tôte paciința; nici unu pericolū, nici chiar môrtea de martiru nu ne-ar fi pututū reținea dela agilitate, numai să vedemū cu o oră mai înainte stersă iobăgia, națiunea română eliberată și, liberă fiindū, aședată in drepturile cuvenite politice și naționale.

Treceau diçe și treceau nopti, și încă

nici unu punctu de mănecare nu era statoritū. In 25 Martie canonicii și corulū profesoralū au ținutū prima conferință in casele domnului canonicu Timoteu Cipariu. Aceta conferință, la propunerea lui Pumnulū s'a continuatū in aceeași di după amedi in gimnasiu, unde a luatū parte și clerulū tinerū și studenții din clasele superioare. S'au ținutū cuvęntări infocate din partea profesorilor accentuându-se, că nu trebuie lăsată ocașiunea nefolosită. Cipariu era de părere, că Românii să recurgă c'o cerere la împăratulū; caoniculū Rațiu diçea, că la dieta țerii și la împăratulū totodată. Profesorul Ioan Turcu — unu bărbatū ingeniosū și cu sciință, însu adictū peste măsură alu Episcopului Leményi, și fără încredere înaintea tinerimei — atingendū unele momente din istoria vechiă și mai recentă a Romanilorū, între „vivat”-e entusiaste și-a incheiatū cuvęntarea cu propunerea, ca Românii, in virtutea forței brațelorū, să nu se mai rógă, oi să pretindă. Din fundulū sălei Todoranu cu vocea lui de basso pętrunđătoare, erupse in exclamarea: „Ba nu, onorată conferință! Noi nici să ceremū, nici să pretindemū, ci să luămū, ce este alu nostru...”

Evenimentele din Francia.

— Alegerea noului președinte. —

Dilele din urmă au fost foarte sgo-motose în Francia. După senzaționala repășire a fostului președinte *Casimir Perier*, Congresul s'a întrunit la Versailles pentru alegerea unui nou președinte al Republicii.

Alegerea acesta s'a făcut în 17 Ianuarie n. Erau trei candidați: *Brisson* reprezentantului ideilor radicale, *Waldeck-Rousseau* a cărui atitudine politică era destul de precisată și *Felix Faure*, care până acuma n'a jucat rol mare în politică. El aparține grupului republicanilor moderati și e burghez de naștere. A fost primar la Havre, subsecretar de stat în ministeriul Ferry și în urmă ministru de marină în cabinetul Dupuy.

Cu ocazia votării *Brisson* a primit 338, *Felix Faure* 244 și *Waldeck-Rousseau* 184 voturi. În urma acesta s'a declarat balotaj. S'a procedat numai decăt la o nouă alegere *Waldeck-Rousseau* declară în Congres, că repășește în favoarea lui *Faure*. În urma acesta *Felix Faure* a fost ales președinte al Republicii cu 428 voturi.

După votare socialiștii protestară contra alegerii, strigând: *Josă hoții! La Mazas!* Din drépta au strigat mai mulți: *Josă cu comuna!*, ér când *Chalemell-Lacour* a declarat pe *Faure* de președinte, întrégă stanga extremă și socialiștii s'au ridicat făcând mai multe minute orațiuni lui *Brisson*.

Când s'a predat puterea noului președinte, *Chalemell-Lacour* dișe în alocuțiunea sa, că Francia doresce, ca *Faure* se unescă, prin victoria toleranței și libertății, pe toți cetățenii iubitori de pace. La acesta *Faure* răspunse:

„Sunt mișcat de marea onore, de care m'a făcut partaș adunarea națională. N'am căutat înalta misiune pe care mi-ați încredințat-o, dér o iau totuși asupra-mi cu adencă recunoștință și cu conștiința marelui responsabilității a acelor dorințe, ce mi le impune această misiune, și-mi voi jertfi întréga mea putere și voință spre împlinirea ohiământului meu. Din acest moment am încetat de a fi membru al vre-unui partid, și voi sta de-asupra tuturor, ca judecător. Apelez déră, spre acest scop, la concursul tuturor reprezentanților națiunii, fără distincția de opinii republicane“.

Pressa francesă moderată și cea republicană salută simpatice alegerea lui *Faure*. Pressa vienesă în general e mulțămită cu alegerea. Cu tôte acesta „N. Fr. Presse“ dișe, că situațiunea la totu casul e gravă. Pressa rusescă încă se pronunță favorabil pentru alegere.

După-ce s'a făcut alegerea, ministrul președinte *Dupuy* și-a dat din nou demisiunea. Toți miniștri au depus portofoliile în mâna noului președinte al Republicii. Părerea generală e, că locul lui *Dupuy* îl va ocupa *Bourgeois*, ér *Brisson* va rămâne și mai departe președintele al camerei.

SCRIRILE ȚILEI.

9 (21) Ianuarie.

Adunarea despărțământului I al Asociațiunii transilvane, ce s'a ținut ér în Casina română din loc, a avut un rezultat îmbucurător. S'au luat hotăriri, căr ne fac să sperăm, că în viitor activitatea acestui despărțământ va fi înălțimea importanței lui. Măne vom aduce detalii.

—o—

Ospe dela Seghedin. D-na Lucașiu în trecere spre București, unde își conduce fițele în pensionat, se opri câte-va ore și la Brașov, care timp îl petrecu la D-na O. Stănescu. La plecare fu însoțită de mai multe dame și domnișore și salutată cu câte-va cuvinte că'duruse de d-na Elena Baiulescu.

—o—

Din anii 1848/49. Sub titlul acesta începem cu numărul de ați a publica în foia diarului nostru nise memorii scrise de *Vasilie Moldovanu*, fost prefecț al legiunii III, care a jucat rol de frunte în luptele Românilor din 1848/49 pentru emanciparea națională. Ele sunt scrise cu 10 ani înainte de mórtea sa, întemplată, cum se știe, în 1 Ian. a. c. Memoriile cuprind date foarte importante, referitoare la mișcarea Românilor din acei ani epocali, și vor servi drept ilustrare a timpurilor de grea încercare pentru națiunea română, ce gemea sub cătușa iobăgiei și a servituții seculare. Atragem atențiunea publicului cetitoru asupra acestor scrieri de netăgănită valoare istorică.

Orașul Brașov arangiază în fiă care anu un bal, numit „balul magistratului“, în folosul sêracilor de aici. Balul din estu anu se va ține Sâmbata în 14 (26) Ianuarie, și acum de prima óra magistratul a ales în comitetul balului și arangiatori români. Comitetul arangiatoru a hotărît să se danseze la acest bal și „Romana“, și pentru ca să se pótă dansa corect, se vor ține probe Marți în 10 (22) și Joi 12 (24) Ian. dela 5—7 óre sêra în sala numită „albastră“ din noua Reduță. Comitetul arangiatoru invită pe această cale onoratul publicu atât la bal, cât și la probele de „Romana“. Invitări speciale nu se trimit.

Relieii „scumpe“. E cunoscut, că guvernul *Wekerle* la timpul sêu umbla să desmintă șcirea, cumcă ar fi cumpărat dela frații *Franciscu* și *Teodoru Kossuth* scrierile rămase după mórtea lui *Ludovicu Kossuth* — nise „adunături“ fără mare preț, autografe etc. — pentru suma exorbitantă de 150.000 fl. Acuma însă diarul „Pesti Hirlap“ aduce șcirea, că fostul ministru-președinte *Wekerle*, ca reprezentant al statului, cumpărase acele „relicvii“ cu suma de 100.000 fl. pe când relicviile cu mult de mai mare valoare ale lui *Franciscu Deák* parte au fost donate națiunii, parte s'au vândut pe calea licitațiunii. Cumpărarea relicviilor lui *Kossuth* se adusesse înainte consiliului ministerial, și acesta, voindu a-și manifesta bunăvoința față cu *Franciscu Kossuth*, hotărî cumpărarea lor.

—o—

Contele *Schuwloff*, fostul ambasadur rusesc în Berlin și nou numitul guvernur în Varșovia în locul generalului *Gurco*, plecă alaltăeri împreună, cu soția sa, din Berlin. La gară apăr și împêratul *Wilhelm*, pentru de a-și lua adio dela el. *Wilhelm* sărută mâna contesei, apoi îmbrățișă și sărută pe *Schuwloff*, care nu-și putu reține lacrimile. Impêratul încă era foarte emoționat.

—o—

Cununii. D-lu *Alexandru Haliță*, prof. gimn. în Năsăud, și d-șora *Sultana Florianu*, fac cunoscut cununia lor, ce se va serba la 29 Ianuarie st. n. a. c. în biserica gr. cat. din *Bocșa-montană* la órele 11 a. m. — D-lu *George Cherciu* și d-șora *Victoria Ionescu* din București, și-au serbat ér, Duminecă, cununia lor în biserica *Olari*.

—o—

Reuniunea femeilor române din *Abrud*, *Abrudsat* și *jur*, va arangia în 31 Ianuarie st. n. un bal în favorul reuniunii, în sala ospătării „*Tulnicu*“. Prețul de intrare: de persoană 1 fl., de familie 2 fl. Începutul la 8 óre sêra.

—o—

„Căldarul plugarului pentru anul 1895“, a apărut în tipografia „*A. Mureșianu*“ din Brașov, continuă de-a fi foarte căutat și călduros primit din partea publicului. Doritorii de a această căldar să grăbescă a și-l procura până mai avem esemplare disponibile. Pentru încungurarea cheltuelilor, abonții „*Gazetei*“ și-l vor pute procura mai ușor, trimițendu prețul „*Căldarului*“ de-odată cu reînnoirea abonamentului. Prețul este 25 cr., la căr masunt a-se adauge 5 cr. pentru trimiterea cu posta. De vânzare și la librăria *I. E. Teran* în *Oravita*.

—o—

Sêra de Sân-Văsiu în Caransebeș.

Caransebeș, 3 Ian. v. 1895.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

În fine am ajuns și noi cei din Caransebeș a merge pe o cale mai sănătoasă care, să sperăm, ne va aduce mult bine, mai ales în ce privește viața socială. Ura personală, ce esista până acum între diferitele partide, a început a înceta, și sub deviza nemoriturului poetu: „uniți să fim în cugete, uniți în D-șeu“, am început a ne da mâna ca frații, convinși fiind că numai cu puteri unite vom ajunge la rezultate mai bune, decât până acum.

Petrecerea ce se da de regulă la Sân-Văsiu din partea societății de cântări din loc, a rămas de astădată baltă, fiind că societatea până acum a fost sub conducerea unui președinte nu prea însufățit pentru viața noastră socială; a fost însă înlocuit prin altă petrecere, prin o reprezentațiune teatrală — despre care s'a făcut deja amintire în unul diu *N-rii* „*Gaz. Transilvaniei*“ — aranjată de către florea inteligenței din loc, în frunte cu profesorii dela institutul nostru pedagogic.

Nici odată lumea din Caransebeș și juru nu a fost atât de înselat după petreceri, ca de astădată, căci deja pe la 7½ óre sêra, sala cea mare dela „*Pomul verde*“ era plină, ér bilete nu se mai aflau, și așa au fost mulți avisați să se folosescă de bilete de stal.

Până la sosirea Prea Sântului Domn *Episcopu*, musica a cântat „*Deșteptă-te Române*“ și imediat după sosirea Prea Sântiei *Salu* s'a început reprezentațiunea.

S'a reprezentat piesa „*Pentru ochii lumii*“ sêu „*Cum se îmbată lumea cu apă rece*“, o piesă, care e destul de grea pentru diletanți, dér cu tôte aceste spre onorea diletanților, a reușit de minune.

D-na *Lucia Barbu*, una dintre cele mai de frunte dame din Caransebeș, a avut rolul de soția doctorului *Cheliescu* și-a interpretat cu atâta măestrie și pricepere rolul, încât toți cei de față au rămas încântați de abilitățile talentu artistic. D-șora *Aurora Bordașu* — soția fostului cofetar *Rszianu*, — care se duce în casa doctorului *Cheliescu*, sub pretextul, că voese să închirieze locuința pentru a se convinge despre familia acesta, cu care voese să între în legături mai intime, a arătat, că dispune de multă istețime și nu s'a mărginit numai la învățarea rolului, ci a căutat să pătrundă în spiritul piesei, ceea ce i-a succés pe deplin. D-șora *Septimia Radu* (ficia doctorului *Cheliescu*) deși a avut puțin de vorbit, a dovedit prin mișcările grațioase și pline de farmec, că dispune de talent. D-șora *Elvira Bordașu* (bucătărăsă la *Dr. Cheliescu*) prin

Era târziu. Intunecase, când s'a disolvat conferința, din care am eșit mai infocați decum întrărăm. Și fiind că nu puteam nici mânca, nici dormi, nici studia, focul acesta ne mistuia vădend cu ochii; am fi dorit, ca cineva să ne conducă pe câmpul de bătălie și să cucerescă cu noi o parte din lume.

Astfel era dispusă tinerimea din *Blașiu*, când în 1 Aprilie au venit din *Tergul-Mureșului* *Aramu Iancu*, *Aleksandru Papiu*, *Samuilu Porușiu* și *Florianu Micășiu*, în care di aceștia consultându-se cu canonicii și profesorii, s'a îmbrățășat prima óra ideia unei adunări generale a tuturor Românilor din *Transilvania*. Sarcina convocării acestei adunări s'a încredințat tinerimei studiöse, care incurdnd avea să plece acasă de sêrbătorile *Pascalor*.

După conferință *Iancu* ne-a cercetat în seminar, ne-a provocat să avem curagiu întru apărarea cauzei naționale etc. Imi aduc aminte, că în numele tinerimei i-am răspuns eu, asigurându-l cu lacrimile în ochi, că tinerimea română din *Blașiu*, considerând sântenia cauzei, nu mai cunoșce pericole, mórtea e prea puțină pentru a-o reține dela propusul ei, ea va cutriera tótă țera, va convoca poporul la adunarea, ca și care n'a mai fost și nu va

mai fi, c'unu cuvânt tinerimea va documenta, că e demnă de misiunea grea, ce i-o încredințază națiunea.

După îmbrățășeri și stringeri de mână frățesci, *Iancu* cu ai săi s'a depărtat, ér la mijloc a pășit *Pumulu* cu proclamațiunea concepută și prin care chiama poporul la adunare pe *Duminea Tomei*; îi face cunoscut, că lanțurile învechite ale sclăviei s'au rupt, a sunat ora în care suferințele seculare trebuie să înceteze, decă să vină la adunarea națională, unde să-și croescă însuși sörtea sa și să nu mai sufere, ca străinii să mai decidă asupra lui. Despre uniunea *Transilvaniei* cu *Ungaria*, proclamațiunea vorbește c'unu fel de simpatie, dér pretinde în termeni energici și rezoluți, că iobăgia să se ștergă, căci cei ce vor încerca să susție acestu muru al evilor barbari, de puterea brațelor române vor fi cutropiți sub ruinele lor proprii.

Proclamațiunea acesta s'a răspândit ca fulgerul prin țera în mii de esemplare. Dér cu tôte acestea mie nu mi-a mai venit la mâna nici un esemplar. Am ținut-o multu timp în memorie și am întrelăsat a mi-o copia, ér mai târziu mi-a scăpat din memorie. Ea s'a scris la început în 42 esemplare, căr s'au împărțit

la studenții, ce așteptau pe ambite, pentru ca primindu-o s'o copieze în mai multe sute.

Etă cuprinsul acestei proclamațiuni, după cum l'am aflat mai târziu în limba maghiară. Ea începe cu cuvintele:

Să trăescă impêratul, națiunile conlocuitoare în *Ardeal*: maghiară, sêciă și sasă. Proclamă pacea, frățietatea și libertatea și scopul suprem îl culmină în iubirea de aprôpelui.

Dér această iubire până acum n'a existat, pentru că *Românii* nu s'au bucurat de drepturile, de căr s'au bucurat celelalte națiuni, și căr drepturi au competat de mult națiunii române.

A sosit timpul, ca *Românii* să ceră și dobândescă aceste drepturi. Însă cine să pretindă, cine e îndreptățit spre acestu lucru? *Episcopulu* nu pôte cere, că el e numai părinte sufletesc al *Românilor*. Poporul român? El nu are reprezentanți în dieta țerii. Cine pôte cere déră? Singur universitatea poporului. Pentru aceea e de lipsă să se adune și sfătuescă.

Este déră datoria protopopilor, preoților și mirenilor, ca totu protopopul cu doi preoți din tract și din totu satul doi ómeni — fiă unii, or neuniți, pentru că toți sunt *Români* — precum și mireni să se afle în *Blașiu*.

Nu așteptați să vă cheme *Episcopulu*; el și acesta nu o pôte face, dér încunoscințat-l, că veți veni, și să veniți. Nu ve

temeți de nimica, spuneți celorlalte națiuni cu graiul și dovediți-le prin faptă, că noi pe ei îi iubim, ca pe frații cu căr locuim într'o patriă, dér dreptatea potesce, ca și ei să ne iubescă pe noi. Spuneți-le, că noi nu vrem să dobândim drepturile omenești prin sabie, fără prin legile minții sănătoșe, și pentru aceea ne adunăm, ca să ne consultăm asupra acestor drepturi, pentru că dreptul căștigat cu sabie nu este drept, ci despoiere și abusu, și numai până atunci ține, până se ruginesce sabia sêu se desputerece mâna, ce o pörtă; dér dreptul basat pe muntea sănătoșă va dura, până va dura însași muntea.

Spuneți aceste principii compatrioților, spuneți, să le profeseze și ei, și atunci nu vor avea lipsă de tunuri. Atunci ne vom pute resaluta împrumutat: să trăescă frățietatea!!

Românilor! uniți-vă în cuget! adunați-vă la *Blașiu* să ne înțelegem, ce să cerem dela părinții patriei. Acesta e modul prin care putem compune o cerere în numele tuturor *Românilor*, și cu acesta suntem datorii patriei și națiunii — ce, de nu vom face, vom deveni necredincioși țerii, domnitorului și națiunii noastre; ne va timbra istoria, ba ne vor binecuvânta, ori blăștăma strănepoții, după cum ne vor fi faptele.

(Va urma).

temperamentul vioiu și istețime deosebită, a interpretat rolul foarte bine, mai ales când anunța d-lui Dr. că îl caută câte un pacient, lucru, care până aci nu se întâmplase la d-lă Chelinescu.

D-lă A. de Popescu, (Razian) s'a scintit foarte bine afla în poziția fostului cofetar Razian, care se retrăsese din viața de comerț și acum, prin fiul său Cornel, este constrins a intra în legături mai intime cu familia Dr-ului Chelinescu, o familie — despre care credea, Razian, că e prima familie în Bucuresci. Admirabilă a fost d-lă Popescu, când vorbea de operă, de muzică, d-er și mai mult a escelat, când își exprima fericirea, că în curând are să fiă „per tu“ cu un Dr. ca Chelinescu. D-nul Popescu dispune de un umor deosebit, ar fi de dorit însă să se păzescă de prea multele improvizații, cari nu succed tot-deuna. D-lă C. Pepa (Dr. Chelinescu) a interpretat cu multă dibăciă rolul Dr-ului Chelinescu. Multă ilaritate a produs în public pășirea pe scenă a D-lui Iefta Biju, un renumit diletant în Caransebeș, care a avut rolul neguțătorului de lemne Ștefan Călin. D-lă Biju a pășit de mai multe ori pe scenă, de aceea și mișcările d-sale au fost mai libere, jocul foarte natural, și a pătuns de minune caracterul neguțătorului de lemne Ștefan Călin.

Roluri mai mici au avut d-lă Cămpănean (Cornel), d-lă Bălan (tapasier), d-lă Sequens (bucătarul dela palat) și d-lă Imbrănoș (vânător de casă), cari toți au jucat spre mulțămirea celor prezenți. Mai amintesc, că toți diletanții au secerat multe aplauze din partea publicului, er damele au primit câte un buchet foarte frumos, drept mulțămire și recunoștință pentru multele ostenele, ce și-au dat.

După reprezentație a început jocul de frumosa „Horă“. Nu numai Românii, ci și străinii au început să jöce frumosul joc național, și era o însuflețire cum nu s'a mai vădit de mult la petrecerile noastre. Cadriul primă nu s'a putut juca din cauza imbulzei, er ală doilea, de după pauză, a fost jucat de preste 120 părechii.

In pauză s'a jucat „Bătuta“ și „Călușerul“ de către elevii dela institutul teol. ped. Iți sălta inima de bucurie, când vedeai pe bravii noștri tineri în pitorescul costum național, jucând un joc, care singur ar fi în stare să ne dovedescă originea. Jocul tinerilor a făcut o adencă impresiune asupra celor prezenți, er străinii nu mai sciau cum să-și exprime admirațiunea pentru jocul nostru național. Din toate părțile auziam: „das ist wunderbar“, „das ist ein echter Helden-tanz“.

Mai amintesc, că frumosul costum național a fost de astădată foarte bine reprezentat. Peste 20 dōmne și domnișore au fost îmbrăcate în costum național.

Cu părere de rău trebuie să amintesc, că în anul acesta nu s'a ținut frumosul obicei de până acum, de a saluta publicul la sosirea anului nou. Ore dintre atâți omeni culți, se nu se fi aflat nici unul, care să vorbească? Nu este bine să ne abatem dela frumoșele noastre obiceiuri numai și numai din comoditate.

Astfel a decurs petrecerea noastră, care a durat până la 6 ore dimineața, și fiă-care a plecat plin de mulțămire și cu dorința în pept, ca astfel de petreceri să se aranjeze cât mai multe, er noi le strigăm bravilor noștri profesori și celorlalți domni, cari au fost în comitetul arangiator, un „bravo“, și îi rugăm să se intereseze și mai departe de viața socială, cum s'au interesat de astădată.

Sentinela.

Nicolae II.

Diarul francesu „Figaro“ primesc dela un corespondent din St-Petersburg o scrisore foarte interesantă, din care estragem câte-va părți:

Petersburg, 21 Decemvre.

Pentru-că la noi Soveranul conduce

politica esternă, cred că va fi interesant să vă comunic câteva-va amănunte asupra persoanei lui Nicolae II. Până la urcarea sa pe tron, el a rămas, din datoriă, foarte rezervat și foarte prudent în cuvinte. Din cauza acēsta se credea, că e timid; d-er totă lumea scia, că tinerul mare duce moștenitorul intrunea o inteligență superioară, cu o mare ușurință de asimilare. Mai târziu a dovedit, că posedă darul vorbirei într'un grad înalt. El a citit mult, fiind tot-deuna amic al studiilor; preceptorii săi suut unanimi să mărturisescă silința sa la lucru și dorința sa de a se instrui.

Credeți-mă, nu esagerez nimic. D. Capustin, eminentul profesor de drept public dela universitatea din Petersburg, îl numără printre elevii săi cei mai sirguitoari. Educația sa a fost incredincată, în afară de activitatea guvernului său, generalul Danilovici, unor preceptori francezi și englesi.

Profesorul englesu al lui Nicolae II, d. Heath a exercitat o influență fericită asupra tinerului prinț. Nicolae II vorbește limba englesă cu aceeași înlesnire, ca pe cea rusă. Să fiă ore o consecință a educației sale, că tinerul împărat a prins un gust ore-care pentru ideile englese? Se va de-volta ore gustul acesta în urma căsătoriei sale cu o principesă engleză? (Căsătoria lui Nicolae II este în realitate engleză, er nu germană, cum are aparența). Nu-mi voi permite să răspund în mod pozitiv la întrebarea acēsta, d-er este sigur, că simpatiile englese ale împăratului nu vor avea nici o influență asupra politicei ruse, dictată de interesele primordiale ale imperiului. Așa nu există nici de cum înțelegerea anglo-rusă, de care au vorbit gazetele. Cele două guverne nu s'au înțeles asupra atitudinii lor în războiul chinez-japonez, și d-er Englezii ne vor oferi, cum au aerul că voesc, trecerea liberă prin Bosfor, de care de altminteri nu dispun, li-se va răspunde probabil, că Rusia nu ține la acēsta și că preferă să rămă în statu quo.

Completez portretul lui Nicolae II spunend, că are o inimă de aur, și că își adoră mama; el și tineră împărătesă încunjură cu îngrijirile cele mai mișcătoare pe împărătesă-văduvă.

Cestiunea națională în camera română.

Discursul d-lui C. C. Arionu.

(Urmare).

D-er ne întrebăm cu toți: ce este de făcut? Apoi, D-lor, d-er este vorba numai de o esplosiune de sentimente noble, mari și frumoșe, suntem alături cu D-Vostre, și ași dori un lucru: ca atunci, când va veni ziua de sacrificii serioșe, fiă de bani fiă de persōna noastră, să ne întrecem, partidul liberal, partidul conservator, cari mai de cari se alergăm în ajutorul Românilor de dincolo. (Aplauze prelungite).

D. B. Ștefănescu-Delavrancea: Sunteți de părere D-lui Filipescu? Vă rog să răspundeți.

D. C. C. Arionu: Eu am părerea mea; vă rog să o ascultați. Sciu, că din creștetul munților Carpați s'a revărsat lumina în valea Dunărei. Este drept, că din valea Dunărei se se reverse dorul și dragostea noastră peste munți. Nici una din suferințele fraților noștri nu ne este indiferentă. Ori care durere a lor, are un ecou dureros în inima noastră.

D-er ce vreți?

Pe aci, prin valea deschisă a Dunărei, au trecut atâtea invasiuni. Ele ne-au oțelit nēmul, am rămas ce am fost „Apa trece, pietrele rămănu“...

D. B. Ștefănescu-Delavrancea: Și țării se duc.

D. C. C. Arionu: Țării nu se vor duce, de cât atunci, când ei vor intra în mâinile partidului liberal. (Aplauze).

D. I. Grădișteanu: D-er nu cu prețul existenței naționale.

D. B. Ștefănescu-Delavrancea: Așa...

D. președinte: Cam abusați de întrepreri.

D. B. Ștefănescu-Delavrancea: Plătesc cu aceeași măsură.

D. președinte: Am ținut cumpăna dreaptă, ați terminat, vă rog să nu mai întrerupeți.

D. C. C. Arionu: Furtunile, cari au trecut peste capetele noastre, au oțelit nēmul românesc. D-er nu mai suntem amenințați de nici o furtună? Numai este nici o pornire de la Nord la Sud; din țările unde sunt opt luni de erna, în țările unde sunt opt luni de vară, cum d-icea D. Sturdza în Revista nouă? D-sa constată pericolul. D-er e așa, ce liniște putem avea?

Este d-er, învederat, că politica cea mai înțeleptă, este de-a pune o stavilă acestei porniri naturale.

Acēsta politică a fost a D-vostre, a lui Ion Brătianu. D-er a murit Ion Brătianu; vreți să-i schimbați politica. Spuneți-o lamurit.

Un singur lucru ne pöte consolida existența noastră de Stat: pacea.

D-er mă voi uita la cele două mari înghetări diplomatice, cari își împart Europa, și mă voi întreba, care din două: tripla alianță, sau Franca și Rusia asigură mai multă pacea? Pentru mine nu pöte fi îndoială: tripla alianță.

Rățiunea este simplă și puternică. Tripla alianță are cel mai mare interes la menținerea stărei de astăzi. Germania, care stă în capul triplei alianțe, a atins culmea hegemoniei sale. Italia urmărește o operă de reconstituire internă; pentru Austro-Ungaria, în războiul viitor, ea își pöte juca existența sa de stat. Nici una din puterile triplei alianțe nu pöte să vrea resbelul. D-er dincolo! Credeți, că Franca nu-și mai aduce aminte de Alsacia-Lorena; credeți, că s'a cicatrizat rana? Arsura ei o simt încă profund Francesii. D-er Rusia și-a stins ea totă puterea, totă desvoltarea la care aspiră? Ce, testamentul lui Petru-cel-Mare a rămas numai o vorbă, visurile mari ale marilor Țării s'au stins? Nu strălucesc încă departe de densa cetea fermecătoare, care ține în mâinile sale cheea marilor?

D-er este așa, d-er cu o mai deplină sinceritate pacea ne-o garantează tripla alianță, apoi noi cu tripla alianță trebuie să fim, acolo ne duce interesul nostru, acolo ne îndrumă instinctul nostru de conservare.

Se d-ice însă: și tripla alianță are trebuințe de noi. Așa este; România este un factor prea important în Orient, ca să nu-și simtă forța sa. Ea va fi de un mare ajutor în zilele grele, pe cari viitorul le va aduce. D-er numai atata este?

D-er ar fi numai atatu, noi, avend trebuința de tripla alianță, ea, avend trebuința de noi, am putea atunci să mergem mai departe în cestiunea Românilor; d-er tripla alianță mai are trebuință și de Unguri. Credeți D-vostre că Ungurii sunt un element de neglijat, și că șovinismul unguresc este un lucru de nesocotit, și vreți D-vostre, să punem atunci cărțile pe masă și să jucăm destinele României în contra destinelor Ungariei? Eu nu vă consilies la acēsta, că d-er tripla alianță are trebuință de România, pot să d-ică unii, că tripla alianță are totu atatu trebuință de Unguri, și nu vreau să jöce destinele țerei mele într'o cestiune așa delicată, nu vreau să le jöc la noroc.

Patriotismul nostru pöte face minuni, d-er d-er s'o sdrobi de șovinismul maghiar! Atunci vom renunța la tripla alianță, atunci ne vom apropia de Rusia și de Franca! Credeți acēsta posibil? Eu nu o mai cred, și atunci am cădea în politica cea mai funestă, politica de isolare.

S'a mai d-ic: banca ministerială a renunțat la revendicările Românilor din Ungaria. Aceste revendicări, D-lor, eu pöte să le găsesc juste, le declar juste; d-er guvernul nostru are să le discute aci?

Nu puteți tăgădui un lucru, pe care nu-l tăgăduesc nici Românii de peste munți: că cestiunea română este o cestiune internă pentru statul maghiar. Atunci, ce vreți să faci un guvern, care în relațiunile esterne nu are alt scop, de cât să se întărească, să asigure statul român? Eu voi d-ice mai mult: nēmul românesc este important, este indispensabil pentru existența statului român; d-er și statul român este mai indispensabil pentru existența nēmului românesc. (Aplauze).

Aci este foarul de viață al românului, nu peste munți. Intăia grijă a or-cărui guvern cumințe este, să ingrădească statul român cu așa întărituri, în cât să nu se pöta ridica măcar cestiunea existenței lui. (Aplauze).

(Va urma).

Literatură.

A apărut numărul de Crăciun al revistei științifice și literare „Julă“ din Tergu-Jiu cu următorul cuprins: Al. Ștefulescu, Crist, după I. Turgheniev; Emanoil Păreanu, Cerșitorea, versuri; Al. Ștefulescu, Mănăstirea Crasna; M. Strajan, Din luptele fraților; George P. Parvu-

lescu, N. Nicoleanu; N. Nicoleanu, O iluziune perdută, versuri; Al. Ștefulescu, Fii binecuvântată, după H. Sienkiewicz; Vasile Petrescu, Post mortem; Emanoil Păreanu, Scrisore de Crăciun, versuri; Jiulă, Jiulă, Chiruca și Dr. Urechă; V. R. P., Legendă despre nascerea Domnului; Comitetul, Cogito, ergo sum; Alexe Anastasiu, Firea lunei, versuri; I. Moisil, Bradul, după Dr. T. Jaensch; Bibliograf. Bibliograf; Portrete și stampe de V. Rola-Piekarski și M. Wertșky.

Sciri telegrafice.

Budapesta, 21 Ianuarie. Custodele corōnei, br. Radwānszky și-a depus astăzi jurământul conform programului.

Ministrul a latere Iosika depuse er jurământul în mâinile Majestății Sale.

Monarchul a plecat er sera la 9 ore spre Viena. La gară s'a prezentat întreg cabinetul și fu primit de Majestatea Sa în sala de așteptare.

Paris, 21 Ianuarie. Bourgeois continuă pertractările pentru formarea noului cabinet. Probabil că se va compune un minister afară de partide.

NECROLOGU. Maria Tahmingi nasc. T. Minu după o suferință îndelungată fiind provădată cu S-tele sacramente ale moribunților, în etate de 83 ani și-a datu bilul său suflet în mâinile atotputernicului D-șeu.

Astrucarea remășițelor pămâtesci a defunctei s'a îndeplinit în 19 Ianuarie 1895 st. n. în Icolodul mare. Dr. Emanuel Tahmingi ca fiu, ved. Nicolae Nedelkovits nasc. Elena Tahmingi, Fani A. Dragoș nasc. Tahmingi ca fice.

DIVERSE.

Una alta despre miniștri din Budapesta. Dela 1867 încöce au funcionat în Ungaria 47 miniștri. Miniștri-președinți au fost: conte Iuliu Andrassy, conte Melchior Lojay, Iosif Szlavy, Ștefan Bittö, br. Bela Wenckheim (numai 7 luni), Coloman Tisza (1875 — 1890), conte Iuliu Szapary, Dr. Alexandru Wekerle și br. Bánffy. Bánffy are numele de acolo, că unul dintre strămoșii lui, cu numele Thomas, în anul 1819 a fost Ban al Croației, mai înainte însă numele de familie le-a fost Lozonczy. Soția ministrului-președinte Bánffy, nasc. Elena Mathé, încă anul trecut era învățătoresă la o școlă populară. Noul ministru de interne, Desideriu Perczel fusese pedepsit pentru un duel cu contele L. Szapary la închisore de stat, deci acum are lipsă de amnestia monarchului. Crisa ministerială din urmă îngreunează bugetul statului cu 45,000 fl. pensiuni anuale pentru miniștri demisionari, dintre cari singur Wekerle va trage anual 8000 fl.

Nou abonamentu

la

GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Ianuarie 1895 st. v.

s'au deschis nou abonamentu la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii școlii noastre.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 12 fl. pe șase luni 6 fl. pe trei luni 3 fl.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an 2 fl. pe șase luni 1 fl.

Abonarea se pöte face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 19 Ianuarie 1895.

Table with financial data including 'Renta ung. de aur 4%', 'Renta de corone ung. 4%', 'Impr. cal. fer. ung. in aur 4 1/2%', etc.

Cursul pieței Brașov.

Din 21 Ianuarie 1895.

Table with market prices for 'Banote rom. Camp', 'Argint român. Camp', 'Napoleon-d'or Camp', etc.

Nr. 633/895.

PUBLICAȚIUNE.

Referitoare la măsurarea dajdiei de câni pe anul 1895. Se aduce la cunoștință publica...

Brașov, 14 Ianuarie 1895. 590,1—1 Magistratul orașenesc.

Nr. 365/95

PUBLICAȚIUNE.

cu privire la predarea fasiunilor după darea de câștig clasa III. și IV. precum și după interesele capitalelor pe anul 1895.

tote acele partide, care au vre-un negoțu său întreprindere supusă dării, toți comersanții, meseriașii, mediciii, inginerii, advocații, etc.

Brașov, 18 Ian. 1895. 595,1—1 oficiul de dare orașenesc.

Advertisement for wine: 'Cine vrea se bea Vinu bunu și eftin, se și'l procure din casa Nr. 48 strada Porți la „Trei Litre“'

Advertisement for 'Anunțuri (insertiuni și reclame)' with contact information for 'Administrațiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI.“'

Advertisement for 'Numere singuratices din „Gazeta Transilvaniei“' with pricing and distribution details.

Mensul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Octomvre 1894.

Main railway schedule table with columns for station names (e.g., Viena, Brașov, Sibiu, Cluj) and train types (Trenu de persón, Trenu de accel., etc.).

Nota: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de sus în sus.